

Sygn. akt

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2013 r.

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi Północ w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

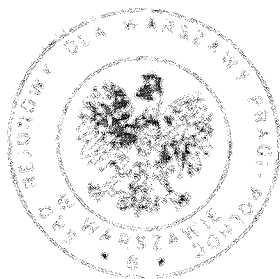
Przewodniczący: SSR Dorota Michalska
Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Kordys

po rozpoznaniu w dniu 31 lipca 2013 r. w Warszawie
na rozprawie
sprawy K K
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w W
o zasiłek macierzyński
na skutek odwołania K K
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W z dnia
marca 2013 roku, znak:

postanawia:

na podstawie art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 ze zm.) i art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 1997 r., Nr 102, poz. 643 ze zm.) skierować do Trybunału Konstytucyjnego następujące pytanie prawne:

„czy § 20 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2012 r., poz. 444) w zakresie, w jakim określa termin do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego, jest zgodny z art. 59 ust. 15 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 r., Nr 77, poz. 512 tekst jedn.), a przez to z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej?”

Za zgodność z oryginałem
SEKRETARZ SĄDOWY

Marta S. Michalska

Sygn. akt

Uzasadnienie

Przedstawione pytanie prawne pozostaje w związku z toczącym się przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Pragi – Północ w Warszawie VI Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postępowaniem w sprawie o sygn. akt

Sprawa dotyczy odwołania K K od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W z dnia marca 2013 roku, znak: odmawiającej mu prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od .12.2012r. – .12.2012r.

Podstawę rozstrzygnięcia organu rentowego w przedmiotowej sprawie stanowił art. 29 ust. 5a ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512 tekst jedn.) (dalej: ustawa) w zw. z § 20 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2012 r., poz. 444) (dalej: rozporządzenie). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu ojcowskiego od .12.2012r. do .12.2012r. został złożony w dniu .03.2013r., a zatem po terminie rozpoczęcia korzystania z zasiłku macierzyńskiego, w związku z czym brak było podstaw do przyznania prawa do wypłaty zasiłku.

W odwołaniu od przedmiotowej decyzji skarżący podniósł, że § 20 wskazanego rozporządzenia został wydany z naruszeniem delegacji ustawowej, gdyż na podstawie art. 59 ust. 15 ustawy minister nie miał podstaw do określenia w Rozporządzeniu terminu (a w szczególności jego skrócenia) do złożenia wniosku. Wskazał także, że właściwym aktem prawnym do określenia terminu przedawnienia roszczenia o zasiłek macierzyński określa art. 67 ust. 1 przedmiotowej ustawy.

Sąd zważył, że w rozpoznawanej sprawie powstaje istotna wątpliwość w zakresie zgodności § 20 pkt 3 rozporządzenia z ustawą, a tym samym z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP. W orzecnictwie Trybunału Konstytucyjnego wielokrotnie podkreślano (m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 marca 2009 r., K 28/08, OTK-A 2009/3/28 i powołane w nim orzecznictwo), że rozporządzenie jest aktem wykonawczym, wydawanym na podstawie ustawy i

w celu jej wykonania. To znaczy, że: 1) rozporządzenie powinno być wydane na podstawie wyraźnego, szczegółowego upoważnienia ustawy w zakresie określonym w upoważnieniu, w celu wykonania ustawy (niedopuszczalne jest domniemanie kompetencji do wydania rozporządzenia); 2) akt ten nie może być sprzeczny nie tylko z ustawą, na podstawie której został wydany, ale i z normami konstytucyjnymi, a także z wszelkimi obowiązującymi ustawami, które w sposób bezpośredni lub pośredni regulują materie będące przedmiotem rozporządzenia; 3) jeżeli rozporządzenie ma określić tryb postępowania, to powinno to zrobić tak, aby zachowana była spójność z przepisami. Wymagania, jakim muszą obecnie odpowiadać rozporządzenia, formułuje art. 92 ust. 1 Konstytucji. Przepis ten dopuszcza stanowienie rozporządzeń tylko na podstawie "szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania". Upoważnienie musi mieć charakter szczegółowy pod względem: 1) podmiotowym (musi określać organ właściwy do wydania rozporządzenia), 2) przedmiotowym (musi określać zakres spraw przekazanych do uregulowania) oraz 3) treściowym (musi określać wytyczne dotyczące treści aktu).

Rozporządzenie ministra ma charakter aktu wykonawczego, wydawanego na podstawie ustawy i w celu jej wykonania. Aby rozporządzenie mogło zostać uznane za zgodne z konstytucją, musi spełniać kilka istotnych warunków i być wydane na podstawie wyraźnego, nie opartego tylko na domniemaniu ani na wykładni celowościowej, szczegółowego upoważnienia ustawy w zakresie określonym w upoważnieniu. Brak stanowiska ustawodawcy w jakiejś sprawie, przejawiający się w nieprecyzyjności upoważnienia, może być interpretowany jako nie udzielenie w danym zakresie kompetencji normodawczej. Rozporządzenia wykonawcze nie są aktami normatywnymi samoistnymi, co oznacza, że takiego statusu nie mogą też mieć zawarte w nich przepisy. Wydawane są zawsze na podstawie ściśle określonego upoważnienia zawartego w ustawie. Upoważnienie to nie może ulegać dowolnej modyfikacji, ani uzupełnieniu w trakcie jego wykonania. Odstępstwa od treści upoważnienia ustawowego nie mogą być usprawiedliwione praktycznymi (np. społecznymi lub ekonomicznymi) potrzebami szybszego rozstrzygnięcia prawnych problemów decyzyjnych. Treść i cel rozporządzenia jest zdeterminowana przez cel ustawy, którą ma wykonywać. Przepisy wykonawcze muszą pozostawać w związku merytorycznym i funkcjonalnym w stosunku do rozwiązań ustawowych, ponieważ tylko w ten sposób mogą być wyznaczone granice, w jakich powinna mieścić się regulacja zawarta w przepisach ustawodawczych. Podkreślenie konieczności uwzględnienia zależności o charakterze funkcjonalnym ma istotne znaczenie zwłaszcza w tych sytuacjach, kiedy delegacja może - co do swojego zakresu - wywołać wątpliwości (wyrok z 9 kwietnia 2001 r., U.10/00).

Zasiłek macierzyński, w myśl art. 29 ust. 5a ustawy, przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu ojcowskiego, a zatem w wymiarze 2 tygodni, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko

12 miesiąca życia albo do upływu 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia orzekającego przysposobienie i nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10 roku życia (art. 182³ § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy, Dz. U. z 1998 r., Nr 21, poz. 94 tekst jedn.). Ponadto zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy, roszczenie o wypłatę zasiłku chorobowego, wyrównawczego, macierzyńskiego oraz opiekuńczego przedawnia się po upływie 6 miesięcy od ostatniego dnia okresu, za który zasiłek przysługuje.

W przedmiotowej sprawie upoważnienie do wydania kwestionowanego rozporządzenia zostało zawarte w art. 59 ust. 15 ustawy, zgodnie z którym: Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określa, w drodze rozporządzenia, inne wymagane dowody stanowiące podstawę przyznania i wypłaty zasiłków.

Natomiast przepis § 20 wydanego na tej podstawie rozporządzenia stanowi zaś, że „dowodami stanowiącymi podstawę przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu ojcowskiego są:

- 1) skrócony odpis aktu urodzenia dziecka lub odpowiednio prawomocne postanowienie sądu o przysposobieniu dziecka lub ich kopia potwierdzona przez płatnika zasiłku za zgodność z oryginałem;
- 2) oświadczenie ubezpieczonego, że zasiłek macierzyński za okres urlopu ojcowskiego nie został pobrany z innego tytułu;
- 3) wniosek ubezpieczonego o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu ojcowskiego, złożony przed terminem rozpoczęcia korzystania z zasiłku macierzyńskiego, zawierający datę, od której ubezpieczony zamierza korzystać z zasiłku macierzyńskiego - w przypadku ubezpieczonego niebędącego pracownikiem.”

W ocenie Sądu z powołanej powyżej delegacji ustawowej nie wynika upoważnienie Ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do wprowadzania jakiegokolwiek terminu, a tym bardziej ograniczania tym terminem złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego z tytułu urlopu ojcowskiego w przypadku ubezpieczonego niebędącego, jak w rozpoznawanej sprawie, pracownikiem. Minister był jedynie umocowany do określenia innych wymaganych dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków, a nie wprowadzania ograniczeń czasowych do ich składania. Należy zauważyć, że kwestionowany przepis rozporządzenia wprowadza termin, którego dochowanie, czyli złożenie przed jego upływem wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego, jest nieprzewidzianym przez ustawodawcę warunkiem uzyskania zasiłku. Jeżeli ustawa samodzielnie i odrębnie określa termin wygaśnięcia roszczenia o przyznanie zasiłku w art. 67 ust. 1 ustawy, to istnieją

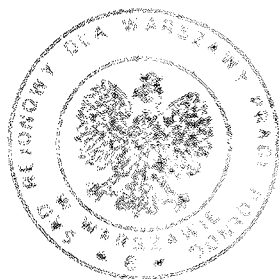
podstawy do wnioskowania, że § 20 pkt 3 rozporządzenia w części wprowadzającej dodatkowy termin ograniczający możliwość otrzymania zasiłku do sytuacji, w której wniosek o jego przyznanie został złożony przed terminem rozpoczęcia korzystania z zasiłku macierzyńskiego, został wydany z przekroczeniem upoważnienia ustawowego. Zdaniem Sądu powyższa delegacja ustawowa nie obejmuje możliwości samoistnego kreowania przez Ministra dodatkowych pozaustawowych terminów warunkujących prawo do świadczeń.

Mimo powyższego stanowiska Sądu, przedmiotowy akt prawny rangi rozporządzenia, nadal formalnie funkcjonuje w naszym systemie prawa, a wynikające z niego ponadustawowe ograniczenia obywatela w dostępie do świadczeń są powszechnie stosowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Stwierdzenie legalności § 20 pkt 3 rozporządzenia w zakresie, w jakim określa termin do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego, będzie miało bezpośredni wpływ na wydanie rozstrzygnięcia w sprawie o sygn. akt

, gdyż pozwoli na ocenę prawidłowości decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W z dnia marca 2013 roku, znak: , odmawiającej prawa do świadczenia, od której odwołanie zainicjowało niniejszą sprawę oraz orzeczenie wyrokiem na podstawie art. 477¹⁴ § 1 albo 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks Postępowania Cywilnego (Dz.U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296). Z uwagi na brak innych zarzutów zawartych w odwołaniu, uznanie analizowanego przepisu rozporządzenia za niezgodny z Konstytucją będzie stanowiło bezpośrednią podstawę do uwzględnienia odwołania, natomiast w przeciwnym wypadku zaistnieją podstawy do oddalenia odwołania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 ze zm.) i art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 1997 r., Nr 102, poz. 643 ze zm.), skierował do Trybunału Konstytucyjnego pytanie prawne zgodnie z sentencją postanowienia.

Za zgodność z oryginałem
SEKRETARZ SĄDOWY

Marta S. [signature]